

MINNE

AF

GREFVINNAN

FRU

ULRICA ELEONORA SPENS

FÖDD

GREFVINNA *FALKENBERG.*

U P S A L A,

Tryckt hos JOH. FR. EDMAN, Kongl. Akad. Boktr.

1802.

DET är, kan hånda, ännu en hårdhet i våra feder, att den hålit af Menniskoflågtet, hvilkens ömhet vårdade våra barndomsdagar, hvilkens lena våfende mildrade vårt alfvarfåmmare lynne, hvilkens omtanka beredde hela familers lugn och vålgång, skall, fedan den med otróttad uppmårkfåmhet användt fina krafter, ófverlemnas till grafvens skóta, obemårkta, ån den, hvilkens förtjenster åro, visferligen ofta, ej vig-

tigare, ehuru, genom en större offentlighet, mera lyfande. Men — det är också en oråttvisa — om icke emot dessa afledna; ty

”hvad åra smickrar dem af våra bifalls rop?”

”Gud ser dem — det är nog. Kan högre lön dem gifvas?”

en oråttvisa dock emot de efterlevande, som en gång skola ingå i lika förbindelser.

MARMORN af den pragtfulla mausoléen talar för kånaren — om konstnårens smak; för några få — om förtjen-

sten; för mångden — om fåfången och storheten. Kånlan är passionens — och ofta, intrycket endast för dagen och tillfället. Ingen ting fåster tanken vid det varaktiga, vid efterdömet, som ligger i gåringarna. Hos hvart och ett folk, där anseendet icke allmånt följer förtjensten, borde förtjensten framställas i sina särskilda förhållanden, för att väcka en något mer, ån flyktig kånla för hedern att lefva, uti ett ålskadt minne, hos efterverlden: ty låt denna kånla blifva Nationens, och utan tvifvel skall Minnestoden, när den af en tacksam samtid

är offret till fanning och dygd, gifva kommande slågter ett högt och ådelt begrepp om förtjenstens företråden.

Om Fruntimmer, innom sin krets, genom ådel verksamhet upphöja sig till ett värde, som gör dem berättigade af medmänniskors aktning och saknad, böre vi nästan lika mycket känna oss uppmanade att teckna minnet på desfa grifter, som på Hjeltens eller den Lårdas: ty utan tvifvel står, åtminstone, det ådla i desfa Måns egenskaper i ett såkert afmått förhållande till den odling och ka-

rakter, som uttrycker sig i Fruntimmrens tänkesätt och uppförande.

AF desfa anledningar behöfver detta Åreminne intet försvar i affeende på föremålet; men vål Låfarens milda omdöme för den svaga hand, som vågade teckningen.

E. C. Grenander.

*scor är lös ur desfa hojor — — — och då
vi utrops: Hon var värd att lefva!
svara Helgonen: Hon var värd att dö!*

KELLGREN.

GREFVINNAN ULRICA ELEONORA
FALKENBERG erhöi en uppfostran vida
skild ifrån den, som gifves åt mängden af
Hennes kön.

DEN som känner och befinnar, af hvad

vigt Fruntimrens uppfostran är, icke mindre för Samhället, än för den Enskilda Sammanlefnaden, kan icke utan oro se de forglösa eller förvända grundfattser, åt hvilka denna del af menckliga bildningen, i det hela, är öfverlåten.

MAN har ingen grundad anledning att påstå, det Fruntimren af naturen sakna uppmärksamhet — äfven för allvarsammarer föremål — icke, att bøjelsen till förtröelse blifvit hos dem genom naturens magtfråk herrskande — icke, att de åga känsla, endast för det angenåma och lekande. Fruntimren älska i synnerhet,

medgifvorn det, en lätt verkfamhet, deras begär att veta sträcker sig sållan öfver det, som kan, utan fårdeles möda, framställas för deras sinnen, och talar till deras känslighet. Men Förfynen har häruti affett deras bestämmelse, och visligen tilldelat dem desä anlag; hvilka, långt ifrån att vara hinder för deras bildning, blifva ett kraftigt medel till desä befrämjande, om den fostrande hand, som åtager sig deras ledning, älskar och känner sina pligter. Det är dock ej detta, som vanligen händer. De flesta Mödrar, verkliga eller lånta, borrtkonstla naturens gåfvor genom barnsligt klemmande, genom uppmärksam-

hetens riktning på ämnen af intet värde, genom förtidigt inympande af begrepp om skönhet och grannlåt, rikedom och pragt: borrtkonstla dem till en föraktlig smak för fåfånga, till en vis afky för alfvarfamnare ämnen, till en oemotståndelig böjelse för yppig maklighet, med ett ord, till ett fortfatt och anspråksfullt barndomsjaller. I en sådan ställning uppträder denna missbildade uti den vidsträcktare fällkapskretsen, gör eröfringar, blir — Måka och Moder.

MAKA och MODER! hvilka vördnadsvärda namn för dem, som känna vigten af de skyldigheter, som de medföra; för dem,

hvilkas hela ungdom varit en förberedelse till deras uppfyllande! Sådan var Grefvinnan FALKENBERGS.

UNDER ömma och upplysta Föräldrars a) ögon, bildades Hon till de egen-

a) Grefvinnan FALKENBERG föddes på Brokindes Sätessgård i Östergötland den 8 Juli 1764. Fadren, Riks-Rådet, Riks-Kansli Rådet, Akademie Kansleren, Presidenten i Lag-Kommisionen, Riddaren och Kommendören af Kongungens Orden, Ledamoten af Kongl. Vetenskaps Akademien, Grefve MELKER FALKENBERG, var gift med Friherrinnan HEDVIG ELEONORA WACHTMEISTER, Dotter af Öfverste-Löjtnanten, Friherre AXEL GUST.

skaper, för hvilka Hon sedan uppbar aktning och vördnad af alla, som kände Hennes: bildades till en förståndig och god människas, till en upplyft Christen. Sjelf af hög börd — hade Hon dock för människors värde en annan måttstäck, än yttre glans. Alldrig misshandlade Hon hos andra ett uppriktigt och oförtrutet bemödande att, i lifvets färskilda förhållanden, fullgöra sina skyldigheter; ty detta anfåg Hon alltid af yttersta vikt för sig sjelf. Rik — föraktade Hon aldrig de fattiga: Hon hjälpte

WACHTMEISTER till Rothenberg och Lindö. Sex Syskon förja Grefvinnan, som sjelf var den andra i ordningen af dem, som lefva.

dem i deras nöd och förekom deras behof. Hon var gifmild — ej för att synas, utan för att tillfridsställa sitt eget hjerta: Hon var på ett utmärkt fått välgörande. Med ett intagande utseende förenade Hon verld och feder; men — fri ifrån fåfånga. Hon hade ett stådadt förstånd, en träffande omdömeskraft; men — ville icke granska eller synas belåsen. Hon ålskade ordning och arbetsamhet. Hon hade af Religionen — ej bokstafven som dödar, utan andan som upplifvar. Detta är bilden af Grefvinnan FALKENBERG. Sådan var frukten af Hennes uppfostran.

VAR det väl möjligt, att ett Fruntimmer, efter desfa förberedelser till nya förbindelser, till pligter såsom Maka och Mor, ej skulle ernå det lyckligaste föremål för sin ömhet och kärlek, ej finna någon ålåkare, hvilken visste att värdera äfven föllsamheten af desfa egenkaper, och önskade, att genom en närmare förening fördubbla så Hennes, som sin egen timliga föllhet? Nej, den sanna förtjensten finner sig föllan, äfven på jorden föllan, vanlåttad. Ty hvilken bekänner sig vara Dygdens vän, och upptäcker icke öfver allt en evigt sammanhängande ordning af vishet och godhet; ser icke uti allt handen af den

Allsmågtiges styrelse, tecknande nåd och barmhertighet öfver jordens barn! Denna lärdom gifver oss Grefvinnan FALKENBERG, då Hon, genom en lycklig förbindelse, beflöt, att dela sina dagar och öden med en Man *b*), som var vård Hennes Hjerta, och förtod, att rättvisa Hennes förtjenster.

Nu öppnar sig det föllt, som egentligen var bestämmt för Hennes verksamhet: Hon blir Husfru, Maka och Moder —

b) Lagmannen och Riddaren af Kongl. Nordstjerne Orden, Grefve CARL GUSTAF SPENS. De sammanvigdes på Brokind den 21 Julii 1789.

INNOM Hufet, är ordning och afmått noggrannhet, allt ifrån det högrest och viktigare intill det mindsta. Intet förfummas, intet sker otidigt. Alla anfällter vittna om ett jämnt väsende. Man hör icke ombytliga befallningar. Nödgas Hon till förebråelser, hvilket föllan hånder den, som, lika med Grefvinnan SPENS, få rättvist förvärvar sig underhållandes tillgifvenhet, få utgöra de den ömmaste förmaning: allt hos Henne är godhet och förstånd. Ordning, rättvisa, välvilja, omtankning, saktmodighet — ägta Husliga Dygder — följa Henne. Det är genom dessa egenskaper Hon framkallar offret af deras

vördnad och kärlek, af hvilka Hon var omgifven.

MEN Hon är också Moder — Då man vet, att det är Grefvinnan SPENS, om hvilken jag talar, kunde man säga: här behöfs icke mer än Namnet. Ett Fruntimmer af få ömt hjerta, få upplyst förstånd, kunde icke annat, än med nit och ömhet uppfylla detta viktiga kall. Hon kände vidden af en så värdig bestämmelse och sökte outtröttligen, att svara emot dess fordringar. Af fyra Söner *c)* följa

c) Grefvinnan SPENS var Moder för fyra Barn, alla Söner. Den äldste och yngste dogo i första barndomen.

nu två *d*) sin Mor, uti en ålder, då de ännu icke fullkomligen kunna förstå hvad de hafva förlorat. Deså har Hon uppfostrat med en obeskrifvelig ömhet.

BOKEN och Pennan satte Hon sjelf fört i deras hand; och den framgång, hvarmed Hon utvecklade deras spåda förståndskrafter, öfvertygar bått om den skicklighet och eftertankä, hvarmed Hon började och fortsatte detta arbete. Äfven den Lärare, som emottog dem af Hennes hand, och de sitta två åren deltog i deras uppfostran,

d) JACOB MELKER, född den 24 Octob. 1791,
och CARL GUSTAF, född d. 3 Octob. 1792.

har af Henne njutit undervisning, och fuktat, tacksam och saknande, Hennes stoft med fina tårar.

UTI samhällslefnadens närvarande skick är skyldigheten att gifva sina Barn en god uppfostran för ingen af mera vigt, än för dem, som höra till den högrest och bemedlade Klasfen af Medborgare. I mon af den vidsträcktare verkningskrets, som för dem öppnas, böra alla möjliga medel uppjudas, för att befordra deras Förstånds- och Sede-bildning. Detta är den enda fåkra utvägen till de brifters afhjelpande, som finnas i anstallterna för Nationers upp-

lysning och vålstånd, — brister för hvilka vi annars skole blygas inför en efterverld. År Fosterlandets fanna vålgång ovillkorliga syftemålet för den Förnåmes och Rikes verkfämhet, hvilken skulle vål då med lyckligare framgång bereda de lågre Folk-klasferna till att arbeta sig ur råhet och samvetslöshet! Rikedom och Börd, förenade hos en god och upplyft menniska, åro i Borgerliga Samhället kraftigt verkande till allmänt och enskildt vål. Efterdömet år vålgörande, inflytandet vidsträckt. Den Redlige och Människovånnen lefver, ehuru han icke mera finnes på jorden, lefver uti sina gårningar

och — samtidens och efterverldens vålfignelser hvila öfver hans stoft: där emot den Rike utan samvete, den Förnåme utan skicklighet — offerar åt lyckan eller bedrägeriet — söndrar egna fördelar ifrån det allmånas; öfverlemnar sig till vållust och fåfånga — förer, lik en öfverfvåmande flod, skaror af efterföljare med sig uti förderfvet — och samlar förbannelse och förakt öfver minnet af sina dagar.

DET kan då icke nekas, att, för en ganska betydlig del, grunden till Samhållens lyckfålighet ligger i den goda uppfostran, som tilldelas de medborgerliga

klasfer, hos hvilka, efter Natur-ordning eller Samhålls-skick, bildningen förft måtte finna en föreningspunkt, för att därifrån allmånare sprida fig öfver Nationen. Dessa böra upplifvas af menniskokårlek och verksam patriotism, hafva en bildad karakter, och hvar och en, efter sitt låge, ett tillräckligt mått af kunskaper och upplysning — och en ny anda skall herrska uti alla företag — och exempel på uppoffringar för det allmänna bästa — och ådelmod emot enskilda medborgare skola icke råkna ibland föllsamheter, eller sökas endast i forntidens håfder.

DESSA fanningar hafva varit djupt föftade i en Moders bröst. Grefvinnan SPENS nitålkade för sina Söners uppfostran, och Hennes själ omfattade detta ämne med all möjlig värma. Anfeende och heder utan verklig förtjenft hade i Hennes ögon utfeendet af en odråglig börda; emedan Hon hatade allt, som visade blott en tom yta. Utur fådana grunder önskade Hon ingen ting högre, än att Hennes Söner skulle få en fullkomligen grundlig undervisning, och, genom ett förådladt hjerta i förening med ett upplyft förstånd, låra att känna det värde hos människan, som är varaktigare än Guldets och Namnets,

icke underkastadt tidens och lyckans skiften. Hon har tänkt få upplyst för sina Barn, att Hon kan vara ett mönster för alla, som dela lika pligter med Henne. Ifrån Hennes dödsfång lemnades dem lärrika uppmuntringar, och i de flöta ögonblicken nedkallade Hon välsignelsen öfver deras framtid.

EN få god Moder och en få förträfflig Husfru kunde ej annat vara, än en lika förträfflig Maka. Ja, dårom vittna de tårar, dem en ömt älskande Man offerar åt Hennes minne.

DET förtjenar, att nämnas till heder

för Grefvinnan SPENS, till efterdöme för andra, att alla skyldigheter, som Hon ålade sig emot sin Man — och hvad var, som Hon icke ålade sig för Honom — alla voro redan, innan Hon bortgaf sitt hjerta, väl öfverlagde; och deras noga iakttagande blef grundadt på en samvetsgrann pröfning och ett moget beslut.

FÖRSYNEN hade gifvit Henne en Man, af ett ådelt och bildadt tänkesätt, och med det samma uti Hennes öfvertygelse kraftigt stadfäst den för alla åldrar välgörande fanningen: att den dygdige, som belönas med hoppet, såsom en tröst för det till-

kommande, icke heller i det närvarande saknar belöning.

GREFVINNAN SPENS lemnade Hufvudstadens leende kretsar, och anfåg för sin skyldighet — för sin heder — att lefva endast för Maka och Barn. Genom den ömma omvårdnad för en 80-årig Svärmoder, tåflar Hon med sin Man uti uppfyllandet af ett Barns heligaste pligter. I alla husliga förhållanden ser man en förekommande ömhet och omtanka. Hand i hand föra De hvarannan genom lifvets omväxlingar. Döden har alldrig slitit ett band, som lyckligare sammanlänkat

tvenne människors önskingar; ty alldrig hafva två hjertan kunnat förtroligare dela omforger och bekymmer. Tolf år framflöto; och när minnet öfverfer och sammanfattar den tiden, tyckes den hafva varit en enda dag af förtroende och ömsesidiga vänskapsbetygelfer.

SKULLE någon fåga, att man gör, kan hånda, rättvisa åt enskild aktning och tacksamhet — ej åt den strånga fanningen — den må veta: då man, varnad af en berömd Författares ord, "beröfvom ofs icke den hedern, att Hon varit människa", ingalunda frikänner Grefvinnan SPENS

ifrån den svaga menklighetens lätt af möjliga fel och misstag; att Hon likväl var begåfvad med det, hvilket få menniskor åga, tålmod att afhöra motfågeller och förstånd att dem använda. Ännu mer — Hon hade — kanske borde jag förtiga det — Hon hade det ädelmodet att erkänna, när Hon fattat oriktiga begrepp eller blifvit misledd af en felaktig öfvertygelse. Fordras någon fåkrare borgen, för att tryggt kunna fåga, det Hon, ibland menniskor, var utmärkt för rättvisa och välvilja, vett och samvetsgrannhet?

MEN låtom oss gå till det ställe, där

inga yttre band förmå menniskan att visa sig annorlunda än hon är — till döds-fångnen *e*). Långvariga och tårande plågor upplöste småningom lifsbandet; men lemnade själen styrka och redighet intill de sista ögonblicken. Den yttersta graden af sjukdomen kvarhöll Grefvinnan SPENS beständigt vid fången något öfver två månader.

I denna svåra och ömkansvärda ställning fortsatte Hon sin berömliga omtanka för andra och för sig sjelf; och man såg

e) Grefvinnan SPENS dog af Lungfot i Uppsala den 27 Mars 1802.

icke annat än en orubbad gång af de grundfattfers utöfvande, dem Hon följt under fina friska dagar.

Med förundransvård omsorg bemödade Hon sig, att dölja sina plågor för dem Hon älskade. De voro håfvtige; men Gud hade gifvit henne styrka att bära dem. Den enda plåga, hvilken Hennes sinne knappast emotstod, var åsynen af den ömt tillgifne Mannens tårar: sjelf aftorkade Hon dem och ingjöt i Hans hjerta sin egen lefvande öfvertygelse, sin egen talande erfarenhet om den finnesstyrka, som fåtter Dygdens och Religionens vänner öfver behovet

att frukta för hvad vi kalle brytning i mellan tiden och evigheten.

HON kallade sina Barn till sin sjukfång *f*), föreställde dem, att ock de en gång skulle dö; inskärpte i deras spåda hjertan den viktiga läran, att det närvarande lifvet är endast en beredelse för det tillkommande; förmanade dem, att, utan undanflykter, uppfylla sina skyldigheter, och det med en, ifrån egen erfarenhet hämtad, ömt öfvertygande förfåkran, att det

f) Detta skedde icke en, utan flera gånger, äfven några timmar före Hennes död.

goda medvetandet gifver styrka och tillfridsfållelse, samt har ett Vittne i himmelen.

På detta fått använde Hon alla något drågeliga mellanstunder till nytta och uppbyggelse för sig och andra; och under sjelfva lidandet gaf Hon en ovanlig eftersyn af tålamod.

Oss har Grefvinnan SPENS, född med fällfynta natursgåfvor, omgifven af alla lyckans förmåner, genom sin lefnadsvishet lemnat detta efterdöme af lugn och frimod-

dighet emot döden: vi böre låra däraf, att menniskan har ett värde innom sig sjelf och — en förmåga att det bevara.
